

Benedictus De Spinoza

Tractatus theologico-politicus

Theologen en de bijbel

- Theologen beroepen zich op de bijbel, het woord van God. Maar (na analyse van onder andere de profetie, de uitverkiezing van de Joden en wonderen) het zijn historisch gegroeide teksten, gemaakt en samengesteld door mensen, ontstaan en overgeleverd in specifieke omstandigheden, aangepast aan het bevattingsvermogen van het volk, geen bron van filosofische of wetenschappelijke theorieën en dient in eigen termen en eigen bedoelingen te worden verklaard.
- De bijbel is wel 'het woord Gods' omdat het de goddelijke wet leert, namelijk 'God lief te hebben boven alles en de naaste als zichzelf'
- De bijbel vraagt van de gelovige geen wijsgerige inzichten maar gehoorzaamheid. Dan is deugdzaam leven buiten de filosofie om mogelijk. Dit komt overeen met de voorschriften van de rede.

Politieke verhoudingen

- Alle macht berust bij de hoogste overheid, ook in godsdienstzaken. Zij bepalen of godsdienst kracht van wet krijgt. De religieuze eredienst en de uitoefening van de vroomheid moet zich voegen naar de vrede en het belang van het staatkundig leven.
- Je kunt mensen niet met dwang tot bepaalde overtuigingen brengen, dus maar beter iedereen vrij te laten. Het is een ieder toegestaan te denken wat hij wil en te zeggen wat hij denkt, maar niet te doen.
- Een filosoof mag niet aan de theologische leer tornen en predikanten mogen de filosofen de wet niet voorschrijven.
- Dit gaat niet ten koste van vroomheid, nee, die vrijheid van rede en filosoferen is voorwaarde voor een vreedzame en deugdzame samenleving.